

Ο ΦΘΟΝΟΣ ΚΑΙ Η ΛΥΣΗ ΤΟΥ

Σπύρος Λούτσος, *Ψυχολόγος MEd, Ψυχοπαιδαγωγός, Ομαδικός Αναλυτής, Εκπαιδευτής, Ιδρυτικό μέλος και μέλος της Εκπαιδευτικής Επιτροπής του Οργανισμού καθώς και εκπρόσωπος του στο EGATIN.*

Περίληψη

Στο λεξικό των Τεγόπουλου – Φυτράκη (1999) ο φθόνος ορίζεται ως κακεντρέχεια και ως λύπη για την ευτυχία των άλλων ή τα αγαθά τους. Από αυτό συμπεραίνεται ότι πρόκειται για ένα δυσάρεστο συναίσθημα, μια καταστροφική εξέλιξη της ζήλιας που γίνεται έκφραση θλίψης.

Η ψυχανάλυση έδωσε μεγάλη έμφαση στο φθόνο. Ο Λίποβατς (2006) αναφέρει σχόλια του Freud για το θέμα. Ο ναρκισσισμός δημιουργεί φθόνο. Τα υποκείμενα επιθυμούν να διατηρήσουν τις διαφορές από τους άλλους, ώστε έτσι να βρίσκουν τη φαντασιακή τους ταυτότητα. Τις έχουν ανάγκη και όταν τείνουν να εξαλειφθούν δημιουργείται δυσφορία και επιθετικότητα.

Στην ψυχαναλυτική βιβλιογραφία αναφέρονται οι εννιά μηχανισμοί άμυνας που επιστρατεύει το Εγώ εναντίον του φθόνου όπως αναφέρθηκαν από την M.Klein.

- Εξιδανίκευση
- Σύγχυση
- Απομάκρυνση από τη μητέρα προς άλλους ανθρώπους
- Απαξίωση του αντικειμένου
- Απαξίωση του εαυτού
- Η άπληστη εσωτερίκευση του μαστού
- Κατεύθυνση του φθόνου σε άλλους
- Κατευνασμός συναισθημάτων αγάπης και εντατικοποίηση του μίσους
- Εκδραμάτιση σε ψυχαναλυτικό πλαίσιο (Kreeger, 1992)

Μια διαπίστωση για την αντιμετώπιση του φθόνου που κουβαλά κάθε άνθρωπος και παρατηρείται σε μια κοινωνική πραγματικότητα είναι η εξής: η περίπτωση της καθαρής μετουσίωσης σε πράξη είναι σπάνια και η καθημερινότητα αποκαλύπτει και ενισχύει σύνθετες, διαφορούμενες καταστάσεις όπου συνυπάρχουν μετουσιωτικά ηθικά στοιχεία με ιδιοτελή, νευρωτικά συμπτώματα. Το ‘καλό’ σύμπτωμα αντιτίθεται στο ‘κακό’ σύμπτωμα. Οι άνθρωποι αντί να φθονούν ο ένας τον άλλον, επιδίδονται σε δημιουργικές πράξεις, απόκτηση κριτικής, ορθολογικής γνώσης και επιδεικνύουν θεμιτό ανταγωνισμό σε υγιή κοινωνικά πλαίσια (Δεμερτζής & Λίποβατς 2006).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αριστοτέλης, Ρητορική [μτφρ. Ηλίας Φ. Ηλιού, (2002). Αθήνα: Κέδρος.
2. Berman, A. (2007). Envy at the cross – road between destruction, self- actualization and avoidance. Στο: Navaro and Schwartzberg (eds), *Envy, Competition and Gender* (17-33). London: Routledge.
3. Berman, A. (2007). Envy and Generativity. Στο: Navaro and Schwartzberg (eds), *Envy, Competition and Gender* (99-119). London: Routledge.
4. Δεμερτζής, Ν. & Λίποβατς Θ. (2006). *Φθόνος και Μνησικακία*. Αθήνα: Πόλις.
5. Epstein, J. (2005). *Φθόνος: Τα Επτά Θανάσιμα Αμαρτήματα*. [μτφρ: Πανάγου, Ε.] Αθήνα: Νεφέλη.
6. Hopper, E. (2000). The problems of context in group-analytic psychotherapy: a clinical illustration and a brief theoretical discussion. Στο: Pines, M. (ed), *Bion and Group Psychotherapy* (330 - 353). London: Jessica Kingsley.
7. Κακαβούλης, Α. (1998). *Η Συγγνώμη στις Διαπροσωπικές Σχέσεις*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
8. Kreeger, L. (1992). Envy Preemption in Small and Large Groups. *Group Analysis*, 25, 391-408.
9. Lopez – Corvo, R. E. (2003). *The Dictionary of the Work of W.R.Bion*. London: Karnac.
10. Nitsun, M. (1996). *The Anti-Group, Destructive forces in the group and their creative potential*. London: Routledge.
11. Sandler, P.C. (2005). *The Language of Bion*. London: Karnac.
12. Σήγκαλ, Χ. (2001). *Εισαγωγή στο έργο της Μέλανι Κλάιν*. Αθήνα: Καστανιώτη.
13. Stone, W. (1992). A Self Psychology Perspective of Envy in Group Psychotherapy. *Group Analysis*, 25, 413 - 431.
14. Τεγόπουλος – Φυτράκη (1999). *Μερίζον Ελληνικό Λεξικό*. Αθήνα: Αρμονία.
15. Turner, J. & Stets, J. (2005). *The Sociology of Emotions*. New York: Cambridge University Press.
16. Wooster, G. (1998). The Resolution of Envy through Jealousy. *Group Analysis*, 31, 327-340.